

Secr. H. Verkerke-Nijdam,
Pr. W. Alexanderlaan 105,
BENNEKOM.

LEEFMILIEU 73

Nota uitgebracht door de Stichting Milieuwerkgroepen Ede.

1. Inleiding.

In de gemeente Ede hielden zich tot het jaar 1972 verschillende groepen van inwoners, verontrust als zij waren door de aantasting van ons leefmilieu, bezig met konkrete milieuproblemen in deze gemeente of daarbuiten. In de zomer van 1972 besloten deze groepen, teneinde een verdere versnippering van tijd en inspanning te voorkomen, om samen te smelten in de hierboven genoemde stichting.

Deze nota dient gezien te worden als een globale samenvatting van de ideeën die er bij de verschillende leden van de nieuwe stichting leven met betrekking tot deze problematiek.

Op basis van deze ideeën wil de Stichting Milieuwerkgroepen Ede haar activiteiten ontplooiën, waarbij aangetekend wordt dat onvoorziene toekomstige ontwikkelingen een aanpassing van deze nota kunnen vereisen.

1.1. Achtergronden.

De stichting ziet als hoofdoorzaak van de toenemende verslechtering van het leefklimaat het eenzijdig streven naar een zo groot mogelijke economische produktie en konsumptie, terwijl ook de sterke bevolkingstoename een negatieve faktor vormt.

Weliswaar hebben de technisch-economische produktie, het moderne verkeer en de financiële welvaart de mens verlost van vele inspanningen en ontberingen, maar langzamerhand zijn de produktie en de economie een doel op zichzelf geworden en dit is gegaan ten koste van andere waarden. Bij een steeds toenemende bevolking zullen te hoog opgevoerde produktie en konsumptie tot een ramp leiden, met milieuverontreiniging, uitputting van grondstoffen, voedseltekorten en een ineensstorting van het gehele ekologische systeem. Zie b.v. het rapport van de Club van Rome.

1.2. Problematiek.

Op mondiaal niveau kennen we de problemen van rooibouw op natuurlijke grondstoffen, oorlog, kolonialisme, uitbuiting en armoede.

Op nationaal niveau vinden we problemen rond ruimtelijke ordening, industrievestigingen, milieuhygiëne, recreatie, natuurbescherming enz. Op regionaal niveau zijn er, behalve de reeds genoemde nationale problemen, nog vraagstukken in verband met waterbeheer, landschapsbeheer, bestemmingsplannen, vuilinzameling en -afvoer, leefmilieu enz. De stichting wil een juiste oplossing van deze problemen bevorderen door het beïnvloeden van alle instanties die hiervoor verantwoordelijk zijn en ook de gehele bevolking. In eerste instantie richt ze zich op de gemeente Ede.

De stichting kent geen politieke of levensbeschouwelijke kleur en wil samenwerken met alle andere groeperingen die op hetzelfde of aanverwante terrein werkzaam zijn.

1.3. Wijziging van het beleid.

De mens heeft de wereld zozeer ten eigen bate onderworpen, dat op dit moment de economie en de technologie als het ware de hoogste wijsheid vormen. De mens is verslaafd geraakt aan de idee dat alles steeds groter, steeds meer, steeds sneller en steeds nieuwer moet worden. Maar dit leidt tot een vervreemding van de natuur en de zin van het leven.

Maar dat is niet alles. De moderne mens is grootgebracht in een sfeer van onderlinge competitie, wedijver en strijd voor het eigen belang. Dit houdt ten nauwste verband met de nadruk die in onze maatschappij gelegd wordt op produktie en konsumptie, dus op uiterlijkheden.

We zullen de groeiekonomie in de produktieve sektor moeten ombuigen naar een stabiliteitseconomie op een lager niveau. Nationaal en internationaal zal de nadruk gelegd moeten worden op voorzieningen die het zozeer aangetaste leefmilieu weer herstellen in de oude waarde.

1.3. Wijziging van het beleid (vervolg).

Wij zullen toe moeten groeien naar een maatschappij waarin de mensen samen zorgen voor goede gemeenschapsvoorzieningen, waaronder de zorg voor ons gezamenlijk milieu een voornamelijk plaats inneemt, alsmede de zorg voor de geestelijke volksgezondheid, ruimere onderwijsfaciliteiten voor iedereen en een grondige aanpak van het probleem van de achtergestelde groepen in onze maatschappij.

2. Uitgangspunten voor een gemeentelijke milieuzorg.

Hetgeen in dit hoofdstuk gesteld wordt, heeft in zijn algemeenheid betrekking op iedere gemeente in Nederland, maar de stichting denkt hierbij toch in de eerste plaats aan de gemeente Ede.

2.1. Algemeen.

Er bestaan verschillende opvattingen over wat precies onder milieuzorg moet worden verstaan, afhankelijk van het feit of men de nadruk legt op biologische, gezondheids- of sociale aspecten.

In deze nota gaat de stichting ervan uit, dat de zorg voor het menselijk milieu zich uitstrekt van het herstel van het evenwicht in de natuur tot het creëren van een leefmilieu voor de mens, dat een optimaal welzijn garandeert. In deze konseptie valt onder milieuzorg naast de zorg voor water, bodem en lucht, voor flora en fauna, ook de zorg voor een menselijk leefmilieu, dat vrij is van schadelijke, storende of onnodig beperkende invloeden van buitenaf, zoals o.a. geluidshinder, gebrek aan privacy, gebrek aan leefruimte, gebrek aan contact met de natuur, gebrek aan ontplooiingskansen. Als konsekwentie hiervan bestaat de gemeentelijke milieuzorg volgens de stichting uit:

- a. bestrijding van water-, lucht- en bodemverontreiniging
- b. bestrijding van geluidshinder en lichthinder
- c. zorg voor het natuurlijk milieu
- d. zorg voor het "leefklimaat"
- e. zorg voor het "woonklimaat"
- f. mentaliteitsbeïnvloeding en milieu-educatie.

Het beleid zal niet langer in eerste instantie op economische motieven gegrond moeten worden, maar vooral op ecologische.

2.2. Konsekwenties.

Van essentieel belang hierbij is, dat men uitgaat van bepaalde normen van verontreiniging, overlast, hinder of inperking en combinaties van deze. Dit zal moeten leiden tot een zorgvuldig herstellend beleid, want zo langzamerhand is er al veel te veel schade aan het milieu toegebracht, ook in de gemeente Ede.

Evenwel, voordat een zodanig actief beleid gestalte kan krijgen, moet aan enkele voorwaarden voldaan worden.

In de eerste plaats dient bij het bestuur van de gemeente Ede de overtuiging aanwezig te zijn, dat de zorg voor het milieu een hoge prioriteit verdient. Ten tweede moet men over voldoende informatie en dokumentatie beschikken en tenslotte moeten voldoende juridische, technische en organisatorische middelen ter beschikking staan.

3. Globale inventarisatie van milieufactoren welke de zorg van het gemeentebestuur behoeven.

- 3.1. Een goed beheer van het natuurlijk milieu, de natuurgebieden en het verdere buitengebied.
- 3.2. Zorg voor het water, zoals drinkwatervoorziening, beheer oppervlaktewater en grondwater, zuivering afvalwater, riolering, bemonstering.

Globale inventarisatie van milieufactoren etc. (vervolg)

- 3.3. Inzameling en verwerking van vaste- en vloeibare afvalstoffen, selectieve vuilinzameling ten behoeve van recyclingprocessen, speciale maatregelen voor chemisch afval, rioolslib, mestoverschotten bio-industrie, autowrakken.
- 3.4. Tegengaan van bodemverontreiniging door lekkages van opslagtanks en gasleidingen.
- 3.5. Tegengaan van bodemverontreiniging door bestrijdingsmiddelen en wegenzout.
- 3.6. Bescherming van het landschap bij winning van delfstoffen, bij ontgrondingen, verkeersvoorzieningen of andere ingrepen.
- 3.7. Bestrijding van luchtverontreiniging ten gevolge van directe en indirecte oorzaken (inversie), van de psychische gevolgen van luchtvervuiling, de gevolgen voor flora en fauna, o.a. door het aanwenden van preventieve maatregelen.
- 3.8. Bij het voorbereiden en uitvoeren van het gehele beleid moeten ecologische factoren een voornamelijk plaats innemen; dit geldt vooral de bestemmingsplannen, het huisvestingsbeleid, e.d.
- 3.9. Industrievestigingsbeleid. Er dient een industrievestigingsbeleid te komen dat sterk rekening houdt met het milieu. Vestiging, uitbreiding en spreiding van bedrijven worden daarop afgestemd.

4. Organisatorische middelen.

- 4.1. Het instellen van een speciale raadscommissie Milieuzorg volgens artikel 61 van de gemeentewet. Zulk een commissie kan door de raad worden ingesteld "met het oog op de behartiging van bepaalde belangen", in dit geval alle belangen inzake de milieuzorg. Tot de bevoegdheden van deze commissie zal moeten behoren: het uitbrengen van gevraagde en ongevraagde adviezen aan de gemeenteraad en aan B. en W. Tot de commissie moet tenminste één raadslid behoren. Tevens zal deze commissie klachten van de burgerij moeten verwerken.
- 4.2. Burgemeester en Wethouders van de gemeente Ede zullen in navolging van andere gemeenten een nota over milieuzorg uit moeten geven, waarin de huidige stand van zaken in de gemeente wordt weergegeven, waarin prioriteiten worden gesteld en het beleid op korte en middellange termijn wordt uitgestippeld.
- 4.3. Het aanstellen van een milieuableuwer, die tevens sekretaris kan zijn van de commissie Milieuzorg en koördinator van het milieubeleid van de verschillende gemeentediensten.

5. Juridische middelen.

- 5.1. Inzake de nieuwe wetten op het punt van water- en luchtverontreiniging moet het gemeentebestuur diligent zijn en niet aarzelen van haar nieuwe bevoegdheden gebruik te maken. Dit zou eventueel middels proefprocessen moeten gebeuren.
- 5.2. De hinderwet.
 - 5.2.1. Een inrichting mag niet in werking worden gesteld voordat een hinderwetvergunning is verleend.
 - 5.2.2. Het verdient aanbeveling slechts voorwaardelijke hinderwetvergunningen uit te geven, op deze konditie dat de vergunning automatisch vervalt bij niet nakoming van de voorwaarden.
 - 5.2.3. Een inrichting mag niet bouwen zonder bouwvergunning. Een bouwvergunning mag niet afgegeven worden zonder hinderwetvergunning.
 - 5.2.4. Alle hinderwetplichtige bedrijven en installaties dienen regelmatig gecontroleerd te worden.
 - 5.2.5. Klachten over een hinderwetplichtig bedrijf dienen direkt en efficiënt onderzocht te worden.

5.2. De hinderwet (vervolg).

5.2.6. Ten dienste van het bij 5.2.4. en 5.2.5. genoemde zal apparatuur aanwezig moeten zijn voor het meten van luchtverontreiniging en lawaai en voor het analyseren van afvalstoffen.

5.2.7. Voor die gevallen waarin de hinderwet niet of onvoldoende voorziet, zal het gemeentelijk verordeningbestand moeten worden aangepast en uitgebreid.

5.3. Planologie.

5.3.1. Bestemmingsplannen dienen afgestemd te worden op een goed milieubeheer.

5.3.2. Een industriestop voor het gehele gemeentelijk gebied verdient aanbeveling.

5.3.3. Het gemeentebestuur dient voortdurend te ijveren voor een zo groot mogelijke inspraak bij het voorbereiden en uitvoeren van provinciale en rijksbeslissingen die het gemeentelijk gebied raken. Hierbij dient de zorg voor het milieu voorop te staan. Hierbij valt te denken aan de aanleg van wegen, van pijpleidingen, boorinstallaties, herverkavelingsprojecten e.d.

5.3.4. Het ruimtelijk ordeningsbeleid dient het openbaar vervoer te bevorderen boven het partikulier vervoer.

5.3.5. Geen enkele uitbreiding van het woon- of industriegebied zal ten koste mogen gaan van het Veluwemassief of andere landschappelijk waardevolle gebieden.

5.4. De Algemene Politieverordening kan meer worden aangepast aan een goed milieubeheer. Wellicht geldt dit ook voor andere gemeenteverordeningen.

6. Technische middelen. (Eventueel regionaal, liefst provinciaal of landelijk).

6.1. Ten behoeve van een regelmatige kontrôle op de milieuverontreiniging dienen de gemeentediensten de beschikking te krijgen over adequate meet- en analyse-apparatuur.

6.2. Teneinde een financiering van de hier voorgestelde maatregelen te garanderen zal een begrotingstechnische analyse gemaakt moeten worden.

6.3. Technische installaties ten dienste van waterzuivering, natuurbeheer, selectieve vuilinzameling, verwerking van autowrakken, etc.

6.4. Voorlichting: Het gemeentebestuur zal dokumentatie- en voorlichtingsmateriaal moeten verzorgen, zowel voor intern gebruik als ter voorlichting van de burgerij.

7. Welzijn.

7.1. Het totale leefmilieu in de gemeente vraagt om ruime voorzieningen op het gebied van sport, recreatie, vrijetijdsbesteding, cultuur, ontwikkeling, onderwijs, bejaardenzorg, maatschappelijk werk, welzijnswerk en jeugdwerk.

7.2. Een goed woonklimaat in de gemeente Ede hangt niet alleen af van voldoende aantallen woningen in alle categorieën, maar ook ^{van} een actief renovatiebeleid voor oudere woningen, de herstrukturering van oude wijken en buurten, een gevarieerd straatbeeld, met steun van gemeentewerken. traditionele gevelwanden met behulp van eenvoudige moderne materialen interessanter maken, ruime groenvoorzieningen, speelvoorzieningen voor de jeugd e.d.

7.3. Een actief beleid voor een beter woon- en leefmilieu houdt eveneens in het bevorderen van eksperimentele nieuwe woonvormen, waarvoor de gemeente subsidie ter beschikking zou moeten stellen.

7.4. In het algemeen kan gesteld worden dat in een plattelandsgemeente hoogbouw een schadelijk effect heeft op het omringende landschap. Indien toch op dwingende gronden binnen een bestemmingsplan in hoogbouw voorzien wordt, dan dient deze hoogbouw op dusdanig oorspronkelijke wijze vorm te krijgen dat zij ten aanzien van het leefmilieu en het omringende landschap ook aanvaardbaar is.

7.5. Beperking van de bevolkingsgroei. Zo zal de bevolking van de gemeente Ede liefst niet sneller mogen groeien dan het landelijk gemiddelde. Voorlichting in verband met gezinsplanning zou aanbeveling verdienen.

8. Landschap en recreatie.

- 8.1. Opstellen van een landschapsinventarisatie en een landschapsklassificatie voor de gehele gemeente Ede.
- 8.2. Streven naar het behoud van een rijke verscheidenheid aan landschappen in de gemeente, middels het afstemmen van de bestemmingsplannen voor het buitengebied hierop.
- 8.3. Aanleg van parklandschappen als overgangsgebied tussen het Veluwemassief en de woon- en agrarische gebieden. Dit kan op eenvoudige wijze geschieden, o.a. door de aanleg van houtwallen en bomenrijen tussen de landbouwpercelen en langs wegen.
- 8.4. Selektieve recreatieve ontsluiting van verschillende gebieden door middel van het aanleggen van recreatieve konsentratiepunten voor dagrekreant en vakantieganger aan de rand van het Veluwemassief. Ook dit dient in het bestemmingsplan opgenomen te worden.
- 8.5. Bestudering van de mogelijkheden om in de loop der jaren aan het Veluwemassief onttrokken gebieden weer te bebossen. Hierbij valt te denken aan momenteel braakliggende terreinen, onrendabele landbouwpercelen of door ruiling ter beschikking komende gronden. Deze mogelijkheden dienen in de bestemmingsplannen opgenomen te worden.
- 8.6. Het vrij kamperen bij boerderijen slechts toestaan buiten het Veluwemassief en dan nog gelimiteerd. Hetzelfde geldt voor de zgn. tweede woningen.
- 8.7. Aanvaarding van het principe: bestaande natuurgebieden zullen op alle mogelijke manieren beschermd en uitgebreid moeten worden, o.a. door toepassing van de natuurbeschermingswet; zo kunnen bepaalde gebieden natuurgebieden worden.
- 8.8. Het Veluwemassief en de aangrenzende parkgebieden zullen gevrijwaard moeten worden van alle milieuaantastende projekten, zoals boorinstallaties, hoogspanningsmasten, vuilstortplaatsen, enz. Indien zulke projekten buiten de gemeentelijke jurisdictie om gerealiseerd dreigen te worden, zal de gemeente alle haar ten dienste staande wettelijke middelen aanwenden om het projekt te voorkomen.
- 8.9. Als gemeentebestuur telkenmale protesteren tegen aantasting van het milieu in de omgeving van de gemeente Ede. Bij voorbeeld tegen de voorgenomen boringen in het IJsselmeer. Daarnaast ook de V.N.G. aktiveren op het punt van milieuzorg.

9. Gemeentediensten.

- 9.1. Samenstellen van een voorlichtingsfolder voor de bewoners van de gemeente Ede op het punt van milieuhygiëne. Verspreiding van deze folder huis aan huis en op alle scholen.
- 9.2. Onderzoek van de mogelijkheid om regionaal een oplossing te vinden voor het huisafval.
- 9.3. Het ophalen van grof huisvuil twee keer per jaar op aangekondigde data.
- 9.4. Het opstellen van een zgn. bomenbalans voor de gemeente. Het kappen van bomen dient ruimschoots te worden gekompenseerd door aanplant van nieuwe bomen. Sommige oude bomen moeten verplaatst worden in plaats van gekapt.
- 9.5. Selektief ophalen huisvuil in de gemeente. Zo kunnen b.v. glas en papier apart ingezameld, dienen als grondstoffen in het recyclingsproces.
- 9.6. De aanleg van ruime speelterreinen voor de jeugd in buurten en wijken en aan de rand van bos en hei.
- 9.7. Aanleg van speciale bromfietscross-banen, omgeven door geluidwerende voorzieningen. Deze projekten in de buurt van snelwegen of andere drukke punten.
- 9.8. Het opzetten van een regionaal autowrakcenterrein met georganiseerde afvoer.

9. Gemeentediensten (vervolg).

- 9.9. Uitbreiding van de Algemene Politieverordening met een verbod tot het plaatsen of hebben van een voertuigwrak op de openbare weg of in de tuinen van woningen.
- 9.10. De aanleg van meer picknickplaatsen ten behoeve van het gemotoriseerd verkeer, met voldoende voorzieningen zoals W.C.'s, grote vuilnisbakken, speeltoestellen voor de jeugd, trimbanen e.d.
- 9.11. Een regeling waarbij de gemeentediensten niet langer gebruik zullen maken van giftige bestrijdingsmiddelen en andere milieuaantastende stoffen.
- 9.12. De waterzuivering in de gemeente kan opgevoerd worden tot een hogere zuiverheidsgraad. Propaganda ter voorkoming van vuil water is noodzakelijk.

10. De industrie.

- 10.1. Inventarisatie van vervuilende industrieën.
- 10.2. Effectieve kontrôle op lozingen van industrieel afvalwater.
- 10.3. Ondergrondse lozing van industrieel afvalwater verbieden, omdat dit een akute bedreiging voor de drinkwatervoorziening betekent.
- 10.4. Publikatie van alle gegevens omtrent de industriële vervuilers in de gemeente, dus omtrent ENKA, Hanstede, Hazeleger en de bio-industrie, etc. etc.
- 10.5. Onderzoek van de mogelijkheden om de industrie niet langer drinkwater te laten gebruiken, maar te laten overschakelen op oppervlaktewater.
- 10.6. Onderzoek naar de mogelijkheid om op geregelde tijden rondom milieuaantastende bedrijven luchtmonsters te verzamelen en te laten onderzoeken.
- 10.7. Een beroep doen op de milieuaantastende bedrijven om zich tegenover de bevolking duidelijker te verantwoorden voor wat zij doen ter bestrijding van de milieuverontreiniging.
- 10.8. Het gemeentebestuur dient vooraf een plan te maken voor het opvangen van plotseling optredende werkeloosheid, bij voorbeeld zoals die te verwachten is bij geheel of gedeeltelijk sluiten of het verplaatsen of rationaliseren van een vervuilende industrie.
Daartoe dient vervangende werkgelegenheid in portefeuille gehouden te worden, terwijl ook een duidelijk plan aanwezig dient te zijn om deze projecten te financieren.

11. Het verkeer.

- 11.1. Het treffen van voorzieningen om het milieubederf tengevolge van verkeerswegen in de recreatiegebieden tegen te gaan. Zo kunnen ter weerszijden van de wegen dichtgroeiende, hoogopgaande struiken geplant worden, met inachtneming van de verkeersveiligheid.
- 11.2. Het verbieden van gemotoriseerde rally's in de gehele gemeente.
- 11.3. De aanleg van nieuwe wegen beperken tot het uiterste minimum en bestaande wegen veiliger maken.
- 11.4. Geen aanleg van 4-baanswegen in de gemeente Ede.
- 11.5. Het creëren van meer speelstraten in de gemeente.
- 11.6. Het tegengaan van gemotoriseerd verkeer in bos en hei.
- 11.7. Planmatige actie voor een beter openbaar vervoer in de gemeente en daarbuiten. Andere vormen van vervoer, zoals b.v. buxi's in Emmen verdienen de aandacht.
- 11.8. De aanleg van nieuwe parkeerplaatsen tot het uiterste beperken.
- 11.9. Kritische begeleiding van rijks- en provinciale waterstaat op het punt van aanleg van nieuwe wegen.